



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

# ΝΕΦ298: Τα comics ως λογοτεχνία

## 5: Edgar Allan Poe, “The cask of Amontillado (1846)

Κέλη Δασκαλά  
Τμήμα Φιλολογίας



Ευρωπαϊκή Ένωση  
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ  
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

# Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.



# Σκοποί ενότητας

1. Το διήγημα (1846)
2. Η μεταφορά του στη σειρά Classics Illustrated (no. 84, 1964)
3. Σύγκριση «κειμένων»: Αισθητική, ιδεολογία, η λειτουργία της ειρωνείας (λεκτική, δραματική, ειρωνεία των γεγονότων) και τα διπλά νοήματα

**Edgar Allan Poe, «Το βαρέλι του Αμοντιλλιάνου»  
(1846)**

[μτφρ. Γ. Ι. Φουσαρά, *Νέα Εστία* 34 (1943) σ.  
1413-6].

# Το θέμα

- **Η εκδίκηση.**

Ο πρωτοπρόσωπος αφηγητής, ο Μόντρεσορ, εξομολογείται πώς αποφάσισε να εκδικηθεί τον Φορτουνάτο. Δεν αντέχει άλλο τις προσβολές και τις ύβρεις του τελευταίου.

- **Εκδίκηση χωρίς τιμωρία.**

Ο Μόντρεσορ τονίζει: «Δεν έφτανε μόνο να τιμωρήσω, μα και να τιμωρήσω ατιμώρητα». Έτσι καταστρώνει ένα σχέδιο για να παρασύρει τον Φορτουνάτο στο υπόγειο κελάρι. Εκμεταλλεύεται το πάθος του Φορτουνάτο για τα σπάνια κρασιά, τη ζήλια για τον «αντίπαλο» του Λουτσέσι και την αφέλεια του ήρωα. Ο Φορτουνάτο δεν αντιλαμβάνεται τις «κακές» προθέσεις του Μόντρεσορ, ο οποίος υποκρίνεται τον φίλο. Βράδυ καρναβαλιού, ο Μόντρεσορ βρίσκει τον Φορτουνάτο, «άντρα σεβαστό και μάλιστα φοβερό», μασκαρεμένο (φορά ντόμινο παλιάτσου ριγυτό, 'περικεφαλαία' με κουδούνια) και μεθυσμένο να διασκεδάζει.

# Η παγίδα

- Ο Μόντρεσορ αναρωτιέται αν ένα βαρέλι κρασί που αγόρασε πρόσφατα είναι όντως Αμοντιλιάδο, και σκέφτεται να ζητήσει τη γνώμη του Λουτσέσι, «αντιπάλου» του Φορτουνάτο (τέσσερις φορές αναφέρει συνολικά το όνομά του).
- Ο Φορτουνάτο, παρασυρμένος από το πάθος του για τα κρασιά και τη ζήλια του, ζητά από τον Μόντρεσορ να πάνε στις υπόγειες κάβες του να κάνουν μια δοκιμή. Ο τελευταίος φορά τότε μαύρη μάσκα και μια κάπα.
- Οι δύο άντρες φθάνουν στο «παλάτσο» του Μόντρεσορ, και κατεβαίνουν στα σκοτεινά υπόγεια. Εκεί ο πρώτος θα χτίσει τον Φορτουνάτο ζωντανό.

# Οι όροι για να είναι η εκδίκηση πετυχημένη

- Δύο παραμέτρους θέτει ο Μόντρεσορ:
- 1) Να μην τιμωρηθεί ο εκδικητής: «Είναι σαν να 'μεινε αγδίκιωτη μια αδικία, όταν η τιμωρία τρέχει πιο γρήγορα από τον εκδικητή της».
- 2) Να «νιώσει» το θύμα ότι κάποιος τον εκδικείται: «Είναι ακόμα το άδικο αγδίκιωτο όταν δεν νιώσει τον γδικιωμό κείνος που το κανε» (*Νέα Εστία*, ό.π., σ. 1413).

## Ειρωνεία: Διπλά νοήματα ή αντιστροφή νοήματος

- Το όνομα, Φορτουνάτος, παραπέμπει στην τύχη. Πόσο τυχερός είναι όμως; Η ειρωνεία για την τύχη του Φορτουνάτο κορυφώνεται, όταν ο Μόντρεσορ τον συναντά, επισημαίνοντας: «Είμαι τυχερός που σας βρίσκω» (*Νέα Εστία*, ό.π., σ. 1413)
- **Οι μεταμφιέσεις των ηρώων**

Ο Μόντρεσορ υποκρίνεται τον «φίλο», την ώρα που ο Φορτουνάτος είναι μεταμφιεσμένος για το καρναβάλι. Το όνομά του (mon trésor= ο θησαυρός μου) αποδεικνύεται συνώνυμο του θανάτου για τον Φορτουνάτο, ο οποίος επιθυμεί να γευτεί το κρασί-θησαυρό που έχει ο αφηγητής, ένα βαρέλι Αμοντιλιάδο.



## Ποιος ξεγελά ποιον;

- «Ευτυχισμένος» δηλώνει ο Μόντρεσορ, όταν συναντά τον Φορτουνάτο, σημειώνοντας: «Τι καλή όψη που έχετε σήμερα!». Λίγο αργότερα, για να τον αποτρέψει τάχα να έρθει μαζί του, προσποιείται ότι ανησυχεί («Το βαρύ κρυολόγημα που βλέπω πως έχετε») και ότι δεν θέλει να «καταχραστεί την καλοσύνη» του Φορτουνάτο (Νέα Εστία, ό.π., σ. 1413)

## Ποιος ξεγελά ποιον;

- **Ο Μόντρεσορ ξεγελά αρχικά τους πάντες.** Προκειμένου να απουσιάζουν οι υπηρέτες, δίνει οδηγίες να μην το «κουνήσουν από το σπίτι», αφού πρώτα τους διαβεβαιώνει πως θα απουσιάζει.
- **Προσποιείται άγνοια:** Χειραγωγεί τον Φορτουνάτο να αισθανθεί ο κυρίαρχος, την ώρα που εκμεταλλεύεται την «αδυναμία» του για τα σπάνια κρασιά, τη ζήλια του για τον ‘αντίπαλό’ του και την ανικανότητά του να ερμηνεύει ορθά την πραγματικότητα.
- «Δεν έχω σιγουριά» και «πρέπει να αποκτήσω» επισημαίνει στον Φορτουνάτο, ο οποίος, αν και είναι βέβαιος πως «ξεγέλασαν» τον Μοντεσόρ και είναι «αδύνατον» να έχει αυτή την εποχή αγοράσει Αμοντιλιάδο, ωστόσο τον ακολουθεί.

## Ποιος ξεγελά ποιον;

- **Το ενδιαφέρον για την υγεία του Φορτουνάτο.**

Στη διάρκεια της κατάβασης, ο Μόντρεσορ δείχνει ενδιαφέρον (πολλές φορές) για την υγεία του «φίλου». Ο Φορτουνάτο όμως αδιαφορεί. Το μόνο που τον απασχολεί είναι να δοκιμάσει το Αμοντιλιάδο.

- «Δεν είναι τίποτα ο βήχας. Δεν μπορεί να με σκοτώσει. Δεν μπορώ να πεθάνω από βήχα», σημειώνει ο Φορτουνάτος. Ο Μόντρεσορ του απαντά πως αυτό είναι «αλήθεια» (*Νέα Εστία*, ό.π., σ. 1414). Τραγική ειρωνεία, αφού ο Μόντρεσορ γνωρίζει πώς θα πεθάνει ο Φορτουνάτος, και για μια ακόμη φορά τον ξεγελά.

# Ποιος ξεγελά ποιον;

- Ο Φορτουνάτος δεν αναγνωρίζει στο πρόσωπο του Μόντρεσορ απλώς έναν φίλο. Επιπλέον αντικρίζει έναν «αδερφό» (τέκτονα), αν και όλα φανερώνουν το αντίθετο (Νέα Εστία, ό.π., σ. 1414)

Τὸν κοίταζα μ' ἀπορία. Ξανάκανε τὴ χειρονομία... κάποια χυδαία.  
— Δὲν καταλαβαίνετε; εἶπε.  
— Ὁχι, ἀπάντησα.  
— Τότε δὲν εἶστε ἀδελφός(?).  
— Πῶς;  
— Δὲν εἶστε τέκτων.  
— Ναί, ναί, εἶπα' ναί, ναί.  
— Σεῖς; Ἀδύνατον! Τέκτων!  
— Τέκτων, ἀπάντησα.  
— Δεῖχτε μου τὸ σημεῖο, εἶπε.  
— Νά το, ἀπάντησα, βγάζοντας λίγο ἕνα μυστρί ἀπὸ τὴς διπλῆς τοῦ roquelaire μου.  
— Ἀστειεύεστε, ξεφώνησε, πισοχωρώντας λίγα βήματα. Μ' ἄς προχωρήσουμε γιὰ τὸ Ἀμοντιλιάδο.  
— Ἔτσι εἶναι, εἶπα, ξαναβάζοντας τὸ ἐργαλεῖο κάτω ἀπὸ τὸ ροῦχο μου, καὶ δι-

# Ο Φορτουνάτο αρνείται να δει τα σημάδια της πραγματικότητας

- Στον παραπάνω διάλογο ο Μόντρεσορ παρουσιάζει στον «εχθρό» το «εργαλείο» της εκδίκησης, το μυστήρι που θα τον χτίσει. Ωστόσο, ακόμα και τότε, ο Φορτουνάτος αρνείται να δει την πραγματικότητα, παρασυρμένος από το κυνήγι για τον «θησαυρό», το βαρέλι με το Αμοντιλιάδο.

# Τραγικό και κωμικό

- Από την αρχή ο Φορτουνάτος παρουσιάζεται αφελής: «Εξακολούθησα να χαμογελώ μπροστά του και δεν πρόσεξε πως τώρα το χαμόγελό μου είχε αιτία τη σκέψη της καταστροφής του» (σ. 1413).
- Το ψεύτικο χαμόγελο του Μόντρεσορ δεν είναι το μόνο σημείο στην αφήγηση όπου το τραγικό συναντά το κωμικό, ενεργοποιώντας τις ειρωνικές δομές του κειμένου.

# Το «κροτάλισμα»

- Κομβικό σημείο στην αφήγηση το αστείο κουδούνισμα του καπέλου που φορά ο μασκαρεμένος Φορτουνάτο.

Όσο βυθίζονται οι δύο άντρες στις υπόγειες στοές και στις κατακόμβες, με τις υπόγειες στριφογυριστές σκάλες, τα στοιβαγμένα κόκαλα, και τον λιγοστό αέρα, ακούγεται το αστείο κουδούνισμα από την 'περικεφαλαία' του Φορτουνάτου, ο οποίος δοκιμάζει το Μέντοκ με «πικρό μορφασμό», και την ίδια ώρα τα κουδούνια «κροταλίζουν» (για δεύτερη φορά).

# Η μετάφραση

- Ο Γ. Ι. Φουσαράς μεταφράζει τη φράση «the bells jingled» ως «τα κουδουνάκια κροτάλιζαν». «Προσθέτει» νόημα, καθοδηγώντας τον αναγνώστη να συνδυάσει τον ήχο με την αναπαράσταση του φιδιού στο οικόσημο της οικογένειας Μόντρεσορ που ακολουθεί.
- Ο Κοσμάς Πολίτης (Ελληνικά γράμματα 2006, σ. 319) και ο Γ. Σημηριώτης (Ζαχαρόπουλος 1989, σ. 33) μεταφράζουν: «τα κουδουνάκια κουδούνιζαν» και «τα κουδουνάκια χτυπούσαν» αντίστοιχα.



# Το φίδι: σύμβολο της ‘κυκλικότητας’ της εκδίκησης

- Το οικόσημο των Μόντρεσορ: «Ένα πελώριο χρυσό πόδι, σ’ ένα γαλάζιο λιβάδι· το πόδι λιώνει ένα ανασηκωμένο φίδι που τα δόντια του μπήζονται στου ποδιού τη φτέρνα» (σ. 1414). Και το ρητό: “Nemo me impune laccesit” (=Κανένας ας μην μείνει ατιμώρητος).
- Εικόνα και φράση οικόσημου: Στην καρδιά της αφήγησης τονίζεται η «κυκλικότητα της εκδίκησης»
- Το οικόσημο (κείμενο μέσα στο κείμενο) έρχεται σε αντίθεση με την αρχική επιθυμία του Μόντρεσορ να μείνει ατιμώρητος. Η σκηνή προοικονομεί το τέλος, τη «συνειδητοποίηση» του Μόντρεσορ.

# Αιτία της εκδίκησης η ζήλια

- «Η υγεία σας είναι ακριβή. Είστε πλούσιος, σας σέβονται, σας θαυμάζουν, σας αγαπούν, είστε ευτυχισμένος, όπως κάποτες ήμουν κι εγώ. Είστε άνθρωπος που θα λείψετε σε κάποιους, αν πεθάνετε. Δεν πειράζει για μένα. Θα γυρίσουμε πίσω. Θα αρρωστήσετε και δεν μπορώ να αναλάβω την ευθύνη. Άλλωστε είναι και ο Λουτσέσι» (σ. 1414).
- Ο Μόντρεσορ ζηλεύει τον τυχερό και ευτυχισμένο Φορτουνάτο. Κατασκευάζει μάλλον έναν εχθρό. Δεν αναφέρει σε κανένα σημείο συγκεκριμένα τις προσβολές ή τις ύβρεις που έχει δεχθεί. Η στάση επίσης του Φορτουνάτο δεν φανερώνει πουθενά πως ο ίδιος έχει προσβάλει τον Μόντρεσορ.

# Ποιος είναι ο εκδικητής και ποιος το θύμα;

1) Από την αρχή οι δύο άντρες ταυτίζονται (αγάπη για τα κρασιά). Την ώρα, στο τέλος, που ο Μόντρεσορ ακούει τις φωνές του Φορτουνάτο, δεν διστάζει απλώς. Επιπλέον μιμείται τις κραυγές και επαναλαμβάνει τα λόγια του Φορτουνάτο.

2) *Ο τοίχος που τους χωρίζει λειτουργεί σαν καθρέπτης, όπου ο Μόντρεσορ αντικρίζει τον άλλο του εαυτό:* Το θύμα, μέσα στον τοίχο, σβήνει και ο εκδικητής απέξω (μέσα στο υπόγειο) νιώθει να μην μπορεί να ανασάνει.

# Ο Φορτουνάτο alter ego του Μόντρεσορ

(*Νέα Εστία*, ό.π., σ. 1415-6)

Μιά σειρά δυνάτες και διαπεραστικές  
κραυγές, που ξαφνικά άπ' τὸ λαρύγγι τοῦ  
άλυσσοδεμένου σώματος ξέσπασαν, φαίνον-  
ταν σὰ νὰ με σπρώχνουν απότομα πρὸς  
πίσω. Γιὰ μιὰ στιγμή δίστασα... τρόμαξα.  
Τραβώντας τὸ μαχαίρι μου, ἄρχισα μὲ  
τὴ μύτη του νὰ ψηλαφῶ γύρω στὴν κώ-  
χη ἄμέσως ὄμως ἤσυχασα. Ἀκούμπησα τὸ  
χέρι μου πάνω στὴ στέρεα κατασκευή τῶν  
κατακομβῶν, καὶ τὴν ἄγγιξα ἱκανοποιημέ-  
νος. Ἀπάντησα στὶς κλάψες κείνου ποῦ  
φώναζε. Διπλασίασα τὶς φωνές... τὶς βόη-  
θησα... τὶς ξεπέρασα σὲ ὄγκο καὶ δύναμη.  
Τὸ κατάφερα, κ' οἱ φωνές δυνάμωσαν πιό-  
τερο.

## Ο αλυσοδεμένος Φορτουνάτο και...

— Χέ! χέ! χέ!... χέ! χέ! χέ!... ναι, τὸ Ἄ-  
μοντιλιάδο. Μὰ δὲν εἶν' ἀργὰ πιά; Δὲ  
θ' ἀνησυχοῦν γιὰ μᾶς στὸ παλάτσο, ἢ λαί-  
δη Φορτουνάτου κ' οἱ ἄλλοι; Ἄς πηγαί-  
νουμε.

— Ναι, εἶπα, ἄς πηγαίνομε.

— *Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, Μόντρεσο!*

— Ναι, εἶπα, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

Μὰ τοῦ κάκου ἀφογκράστηκα γιὰ μιὰν  
ἀπάντηση σὲ τοῦτα μου τὰ λόγια. Ἐχασα  
τὴν ὑπομονή μου. Φώναξα δυνατά:

— Φορτουνάτο!

Ἀπάντηση καμιά. Ξαναφώναξα:

## ...οι τύψεις του Μόντρεσορ

— Φορτουνάτο!

Ἐπίκληση πάλι καμιά. Ἐμπηξα ἓνα δαυλί στο ἀφημένο ἄνοιγμα, καί τ' ἄφησα νά πέσει μέσα. Κουδουνιῶν κροτάλισμα μόνον ἀκούστηκε. Ἄρχισα νά πνίγομαι — αἰτία ἢ ὑγρασία τῶν κατακομβῶν. Βιάστηκα νά τελέψω τή δουλειά μου. Ἐσπρωξα τήν τελευταία πέτρα νά μπεῖ στή θέση της· τή λάσπωση ἀπό πάνω. Ξαναστοιβάξα τὰ κόκκαλα μπρός στον καινουριοχτισμένο τοῖχο. Γιὰ μισόν αἰῶνα θνητός κανένας δέν τόν πείραξε. *In pace requiescat!* (1)

## Το τέλος και η επιστροφή στην αρχή (κυκλικότητα της αφήγησης)

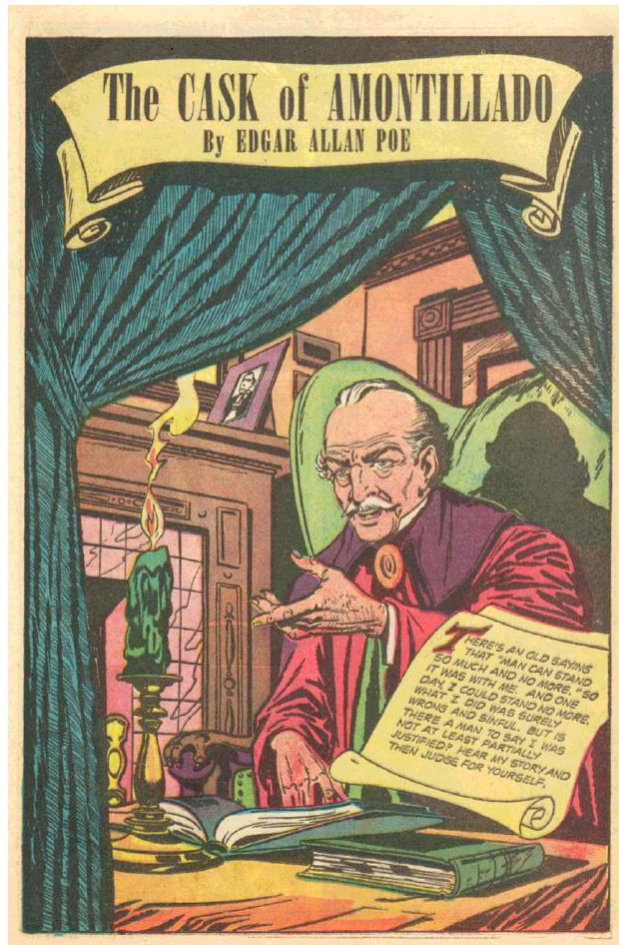
- *Πενήντα χρόνια μετά ο Μόντρεσορ εξομολογείται σε κάποιον, που τον ξέρει καλά, όπως τόνισε στην αρχή, το μυστικό του.*
- *Πιθανότατα η εξομολόγηση του ήρωα σε βαθιά γεράματα, πριν πεθάνει ίσως (σε έναν ιερέα ή οικείο πρόσωπο;)*
- ***Η φράση στο τέλος έχει διττό νόημα: Να αναπαύεται εν ειρήνη ο Φορτουνάτο, αλλά πιθανότατα και ο ίδιος ο αφηγητής, ο Μόντρεσορ, που ανησυχεί μια και είναι κοντά στο τέλος.***

## Θύμα και εκδικητής εξισώνονται

- Ο αφηγητής-ήρωας συνειδητοποιεί ότι κι ο ίδιος δεν μπόρεσε να ερμηνεύσει σωστά τα σημάδια γύρω του, όπως το οικόσημο της οικογένειας (= κυκλικότητα της εκδίκησης).
- **Δεν διέπραξε την τέλεια εκδίκηση**, σύμφωνα με όσα ο ίδιος υποστήριζε: Ο Φορτουνάτος σε κανένα σημείο δεν φαίνεται να αντιλαμβάνεται ότι ο Μόντρεσορ θέλει να τον εκδικηθεί. Το αντίθετο τον θεωρεί «φίλο» ως το τέλος, νομίζει ότι ο Μόντρεσορ αστειεύεται.
- Ο τελευταίος δεν έμεινε ατιμώρητος, αφού τελικά η πράξη του στοιχειώνει την σκέψη του, και νιώθει στο τέλος πως πρέπει να την εξομολογηθεί, προκειμένου να σώσει την ψυχή του.

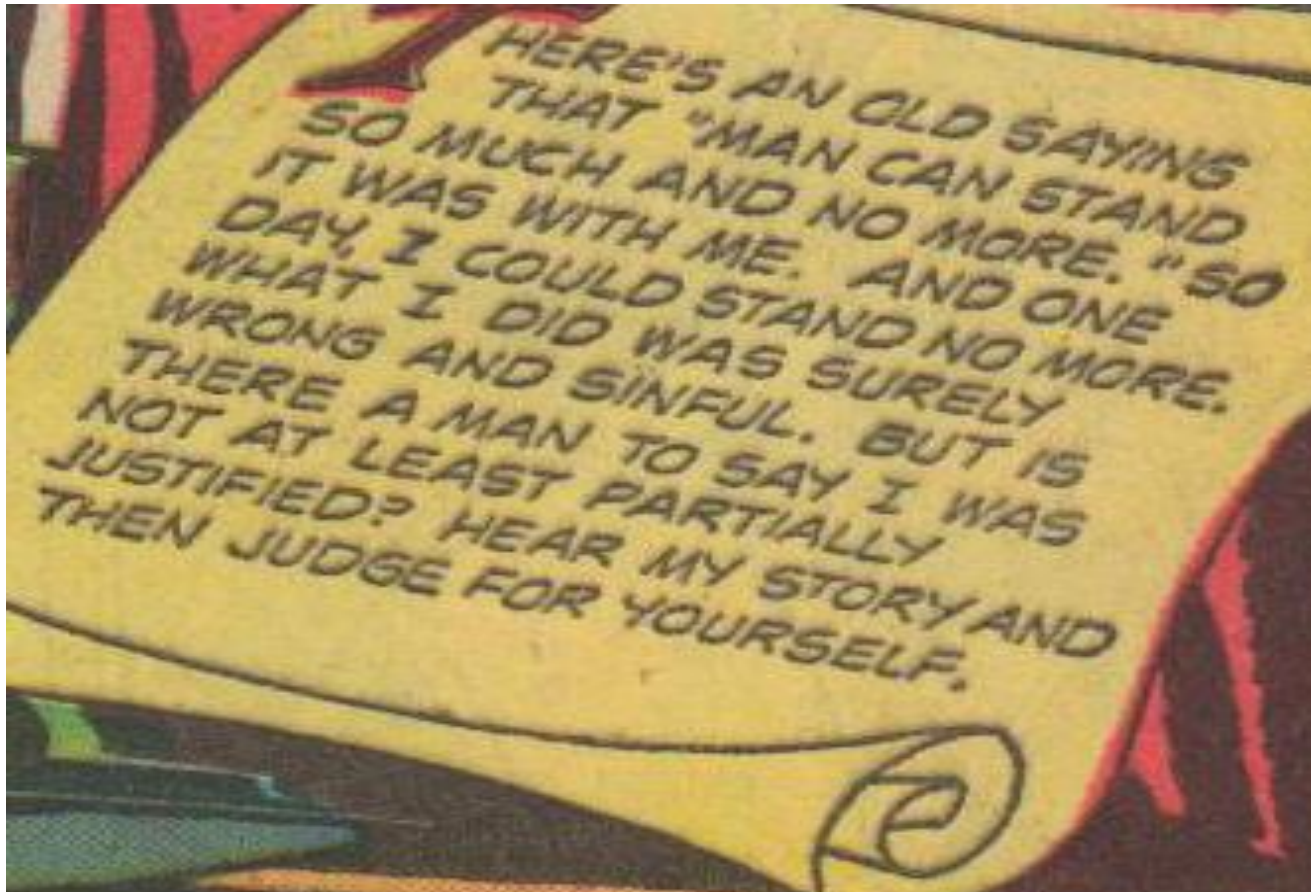


Poe, “The Cask of Amontillado”: *Classics Illustrated*,  
no. 84, Gilberton Co, Inc., 1964, σ. 31-52.

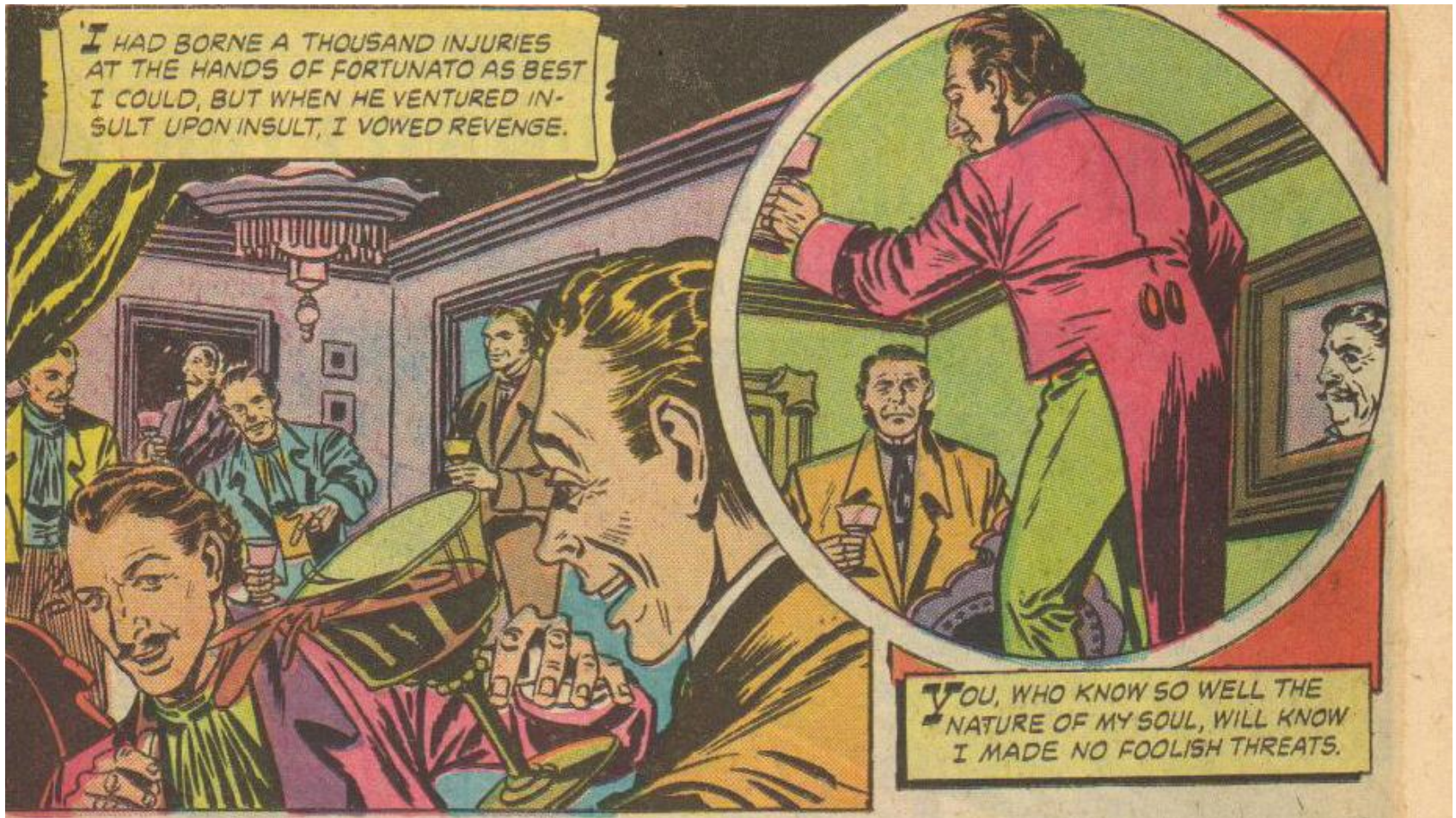


- Η μεταφορά του διηγήματος στη σειρά «Κλασικά Εικονογραφημένα» ξεκινά με τον ηλικιωμένο Μόντρεσορ να ‘εξομολογείται’ σε κάποιον που δεν φαίνεται. Γερασμένος, αλλά στιβαρός ο αφηγητής, κάθεται στην πολυθρόνα του (σ. 31).

Ο Μόντρεσορ δηλώνει ξεκάθαρα πως έχει μετανιώσει. Δεν εμφανίζεται όμως να έχει τύψεις. Θεωρεί πώς ήταν δικαιολογημένη η «λάθος» και «αμαρτωλή» πράξη. Ζητά τη γνώμη του συνομιλητή-αναγνώστη. Οι φράσεις, στο πλαίσιο, δεν υπάρχουν στο διήγημα:



Η απόδοση των προσβολών (πείραγμα μάλλον παρά σοβαρή  
αιτία για να διαπράξει κανείς έγκλημα, σ. 32):



# Η εξωτερική εμφάνιση των ηρώων

- Οι δύο άντρες εμφανίζονται στιβαροί. Επιφανή μέλη της κοινωνίας. Ισότιμοι στο μέγεθος και στη δύναμη (σ. 32). Δεν φαίνεται αρχικά η αφέλεια ή αδυναμία του Φορτουνάτου.

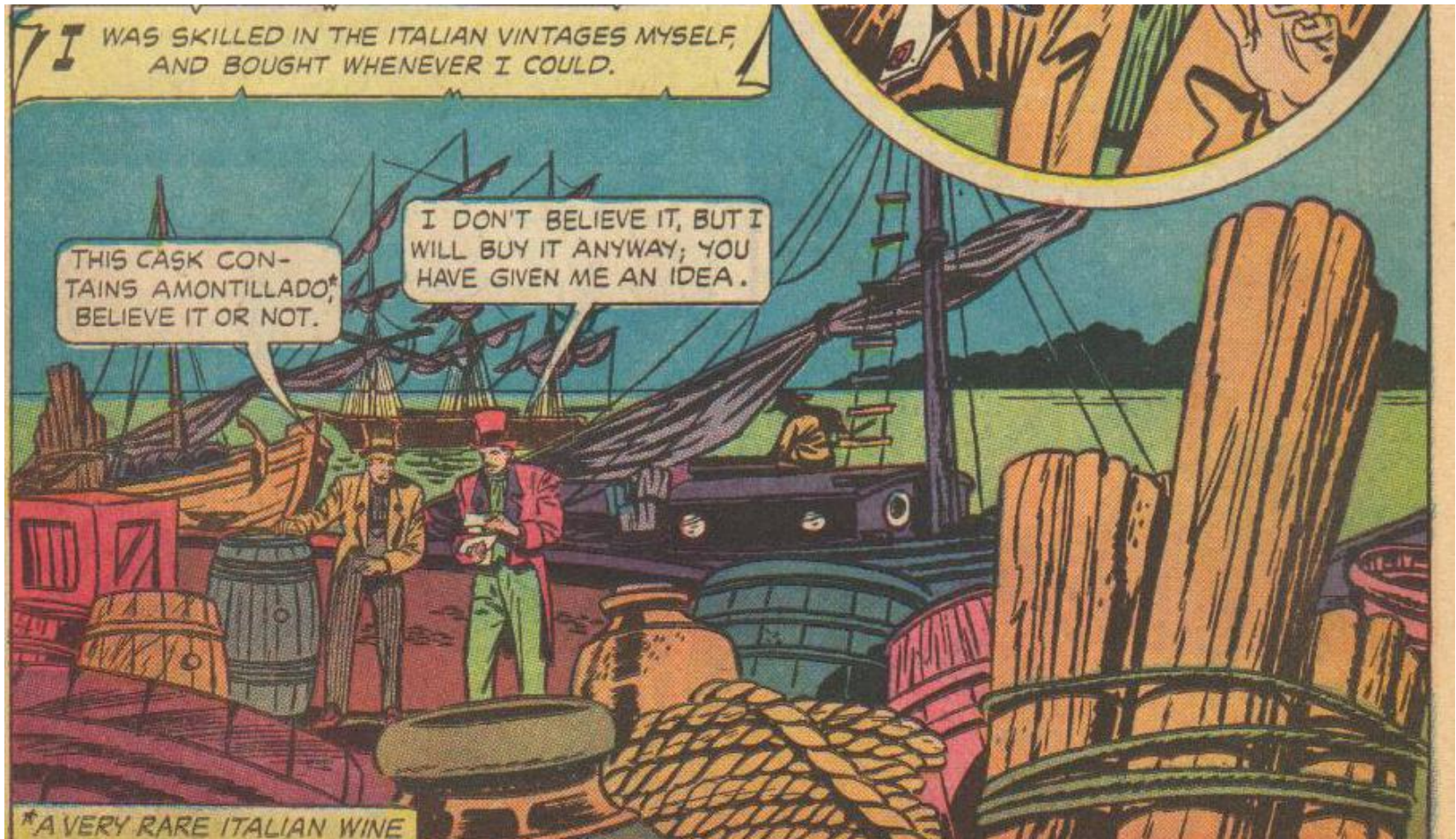


# Η συνάντηση στο καρναβάλι: Κείμενο και εικόνα

- Οι φράσεις στο κίτρινο αφηγηματικό πλαίσιο 'αντιγράφουν' το κείμενο του Πόε.
- Η εικονογράφηση αποδίδει την εξωτερική περιγραφή των ηρώων, που παραλείπεται (πολύχρωμη αμφίεση Μόντρεσορ, δεν φορά ντόμινο).



# Αληθοφάνεια: η αγορά του κρασιού και πώς ο Μόντρεσορ συλλαμβάνει την “ιδέα” (σ. 33) [Η σκηνή δεν υπάρχει στο διήγημα]



# Τα συναισθήματα των ηρώων

- Δίνεται έμφαση στο μειλίχιο ύφος του Μόντρεσορ, που προσποιείται άγνοια. Ο Φορτουνάτος, μεθυσμένος, αλλά όχι αδύναμος, πέφτει στην παγίδα (σ. 34).



# Η ζήλια του Φορτουνάτου

- Ένα μεγάλο καρέ παρουσιάζει το πλαίσιο της συνάντησης, το καρναβάλι, και ένα στρογγυλό υπογραμμίζει την αιτία της καταστροφής του Φορτουνάτου, τη ζήλια για τον Λουτσέσι.





# Κατάβαση στις στοές: η απόπειρα του αφηγητή να μεθύσει το θύμα του (σ. 38)



**Ο Μόντρεσορ, κοιτώντας μοχθηρά, περιγράφει το οικόσημο. Δεν υπάρχει η αναφορά στο ρητό: “Nemo ne impune lacessit”. Χάνεται η έμφαση στην ‘κυκλικότητα’ της εκδίκησης (σ. 34)**



Η φράση για τη «χυδαία» κίνηση του Φορτουνάτο («grotesque» στο πρωτότυπο) μεταφέρεται ως «παράξενη» στο κόμικ, και ο διάλογος δεν παρατίθεται ολόκληρος (η ειρωνεία χάνεται), σ. 40



**Οι δύο ήρωες φθάνουν στην κρύπτη-τάφο:  
η εικόνα τονίζει την ικανότητα του Μόντρεσορ και την  
αφέλεια του Φορτουνάτο (σ. 44)**



## Οι δύο ήρωες έχουν οπτική επαφή (σ. 44)



Στο διήγημα δεν συμβαίνει το ίδιο (σ. 1415).

**Επιπλέον ο Μόντρεσορ νιώθει ικανοποίηση αρχικά γιατί τα κατάφερε (συναίσθημα που στο κόμικ δεν αποδίδεται):**

Μόλις είχα συμπληρωμένα τὸ πρῶτο ντουζένι τοῦ τοίχου, ὅταν ἀνακάλυψα πῶς τὸ μεθύσι τοῦ Φορτουνάτου εἶχε σὲ μεγάλο βαθμὸ ξεθυμάνει. Ἡ πρώτη ἔνδειξη ποὺ γι' αὐτὸ εἶχα, ἦταν ἓνα σιγανὸ βογγητό, βγαλμένο ἀπ' τὸ βάθος τῆς κώχης. Δὲν ἦταν μεθυσμένου φωνή. Ὑστερα ἀκολούθησε μιὰ σιωπὴ μακριὰ καὶ πεισματάρικη. Ἐχτίσα τὸ δεύτερο ντουζένι, καὶ τὸ τρίτο, καὶ τὸ τέταρτο· καὶ τότες ἄκουσα μανιασμένο κούνημα τῆς ἀλυσσίδας. Ὁ θόρυβος βᾶσταξε κάμποσα λεπτά, κι ὅσο κρατοῦσε, γιὰ νὰ μπορῶ μὲ τὴν πιὸ μεγάλη ἱκανοποίηση νὰ τὸν ἀκούω, σταμάτησα τὴ δουλειά μου καὶ κάθισα πάνω στὰ κόκκαλα. Ὅταν τέλος ὁ θόρυβος ἔσβυσε, ξανά-

Προς το τέλος τονίζεται και η αγωνία στο πρόσωπο του  
**Μόντρεσορ** (σ. 45)

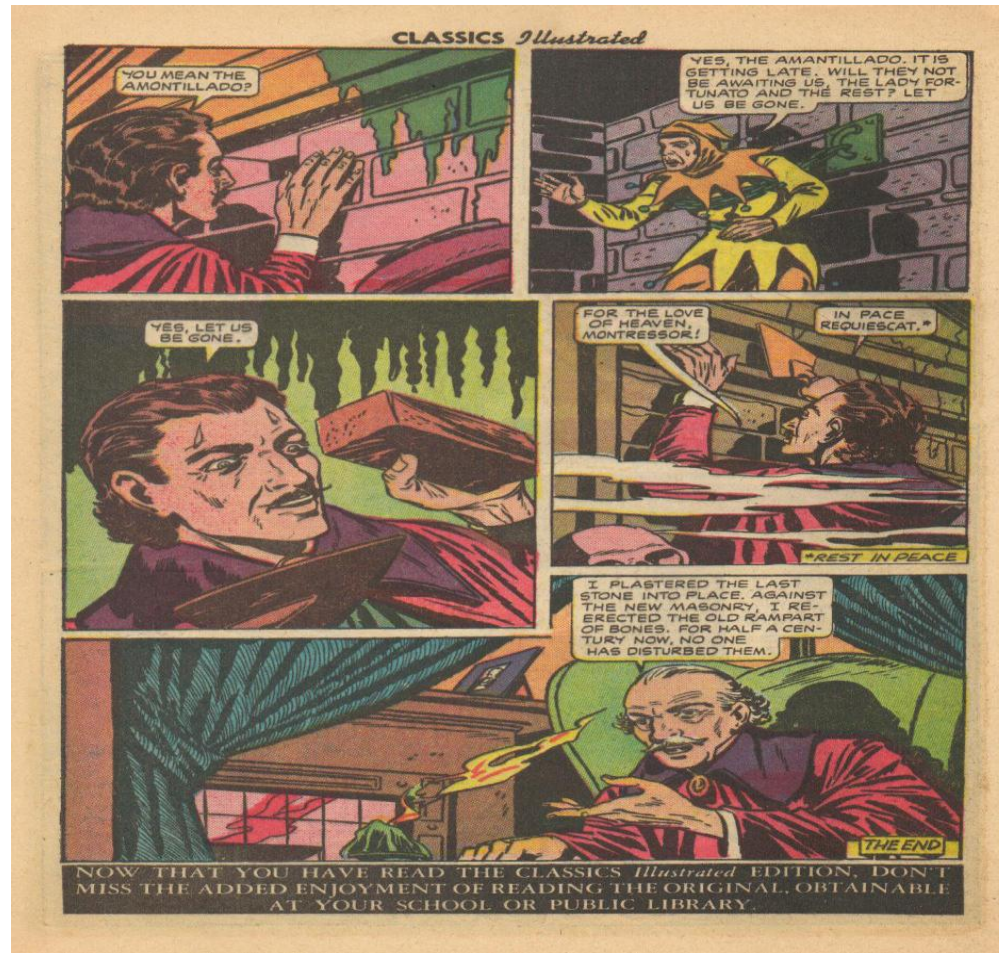


## Η ένταση της φωνής του Φορτουνάτου

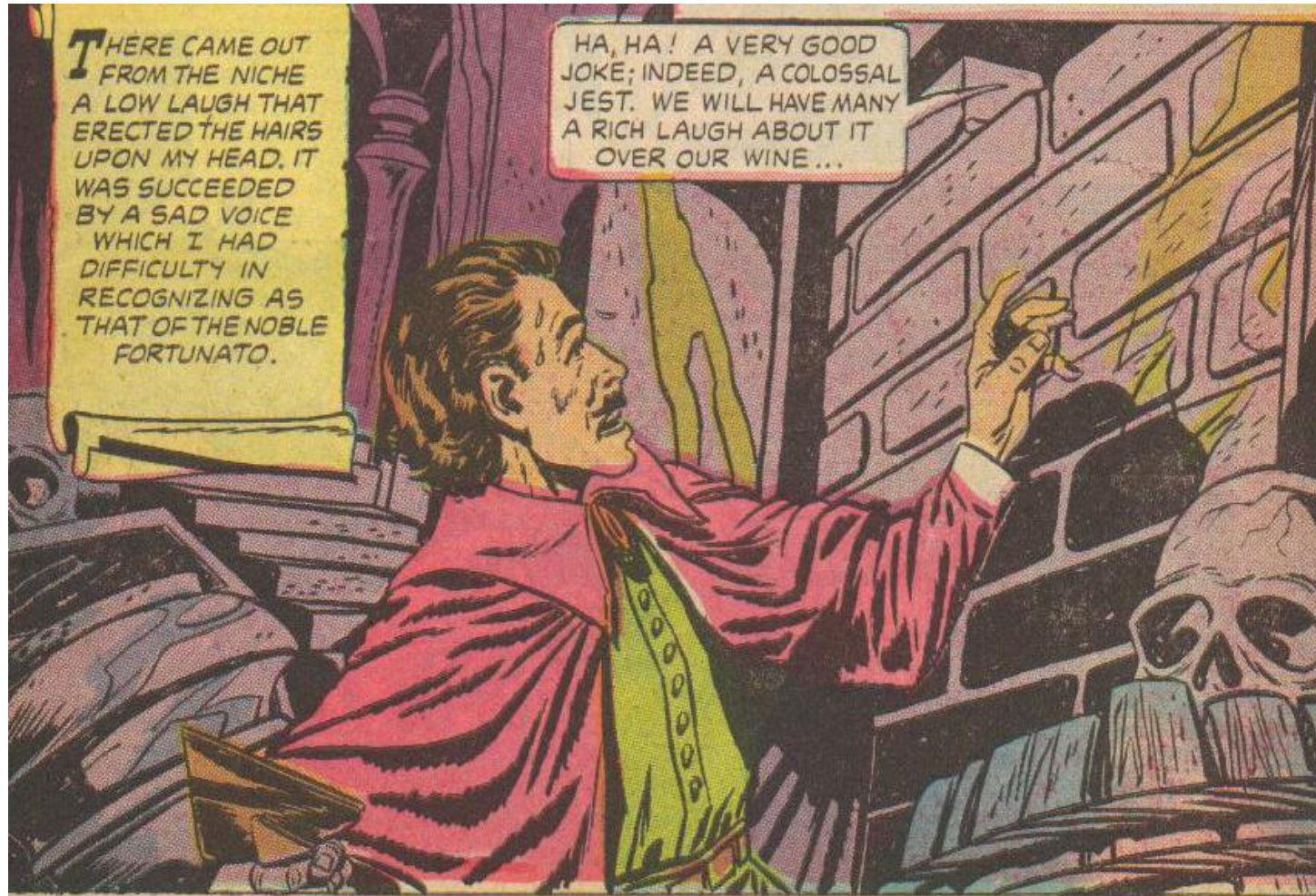
- Διήγημα: «Διπλασίασα τις φωνές... τις βοήθησα... της ξεπέρασα σε όγκο και δύναμη. Τα κατάφερα, κι οι φωνές δυνάμωσαν πióτερο» (σ. 1415).
- Στο κόμικ οι φωνές του Μόντρεσορ σβήνουν τον ήχο από τις κραυγές του Φορτουνάτο. Χάνεται η κορύφωση του δράματος. Στο διήγημα ο Μόντρεσορ την ώρα που φυλακίζει τον Φορτουνάτο, φυλακίζει και την ψυχή του.



Ο τρομαγμένος Μόντρεσορ τελειώνει εδώ γρήγορα. Δεν επαναλαμβάνει τα τελευταία λόγια του Φορτουνάτο (σ. 46)



# Μένει μόνο η σκηνή όπου τονίζεται η οριστική ήττα του άλλοτε δυνατού Φορτουνάτο (σ. 45)



# Μόντρεσορ και Φορτουνάτο δεν ταυτίζονται

- **Αλλάζει το τέλος.** Ο Φορτουνάτο εκλιπαρεί και ο Μόντρεσορ τού εύχεται να αναπαυθεί ειρηνικά. Ο αναγνώστης δεν χρειάζεται να στοχασθεί πάνω στην ‘κυκλικότητα’ της εκδίκησης και της αφήγησης, όπως συμβαίνει στο διήγημα, και εν πολλοίς να ακολουθήσει την πλοκή ξανά, ερμηνεύοντας τα πολλαπλά επίπεδα της ειρωνείας, που ενεργοποιούν οι περιγραφές και οι διάλογοι.
- Δεν επιστρέφει, για παράδειγμα, στην αρχή, προκειμένου να θυμηθεί τις παραμέτρους που έχει θέσει ο Μόντρεσορ και κάνουν μια πράξη εκδίκησης πετυχημένη. Αυτές δεν παρουσιάζονται στο κόμικ.

# Ηθικό δίδαγμα

- Τα Κλασσικά Εικονογραφημένα απευθύνονται σε ένα παιδικό και νεανικό κυρίως κοινό, με σαφή παιδαγωγικό στόχο. Η μεταγραφή του διηγήματος του Πόε αλλάζει την αρχή και το τέλος του. Απλοποιούνται τα νοήματα.
- Το τελευταίο καρέ, ίδιο με το πρώτο, καλεί τον αναγνώστη να θυμηθεί την ομολογία του δυνατού τότε και τώρα Μόντρεσορ, και φυσικά να τον δικαιολογήσει, χωρίς να προχωρήσει σε δεύτερες σκέψεις για τη φύση της εκδίκησης ή τη σχέση θύματος-θύτη, όπως συμβαίνει στο διήγημα.